

żółciowych. Jest ona roztworem o ciemnożółtej barwie, słabo zasadowym odczynie, przejrzystym, lepkiem, obniżającym napięcie powierzchniowe i o gorzkim smaku. Składniki stałe w żółci człowieka występują w ilości od 3 do 11 proc. Wśród nich wyróżnia się: kwasy żółciowe (64 proc.), fosfolipidy (18 proc.), cholesterol (8 proc.), elektrolity (17 proc.), bilirubinę (2 proc.) oraz białka i enzymy (1 proc.). Woda stanowi 97 proc. żółci wątrobowej i 89 proc. żółci pęcherzykowej. Gęstość żółci wątrobowej wynosi od 1,003 do 1,010 g/ml, natomiast w żółci pęcherzykowej może wzrosnąć do 1,040 g/ml. Oprócz wymienionych składników, w wydzielinie tej występują złuszczone nabłonki dróg żółciowych i leukocyty.

Dorosły człowiek wytwarza 500 – 1500 ml żółci w ciągu doby. Wyróżnia się jej 3 rodzaje:

- jasnożółtą i przejrzystą żółć A, znajdującą się w przewodzie żółciowym wspólnym,
- i większych przewodach żółciowych,
- ciemnobrunatnozieloną żółć B, magazynowaną w pęcherzyku żółciowym,
- złocistożółtą żółć C, wypływającą z drobnych przewodów śródwątrobowych.

Proces wytwarzania ok. 65 proc. żółci polega na wychwytywaniu kwasów żółciowych z płynu przestrzeni Dissego przez podstawno-boczne powierzchnie hepatocytów. Z komórek tych są one wydzielane do światła kanalika żółciowego. Natomiast ok. 35 proc. żółci powstaje na poziomie kanalików żółciowych, bez udziału kwasów żółciowych.

Żółć odgrywa ważną rolę, zarówno w procesie trawienia tłuszczów do glicerolu i kwasów tłuszczowych, jak i wchłaniania tych produktów. Zmniejszenie jej wydzielania jest przyczyną upośledzenia tych procesów.

Marzena Ciszyńska

Doktorantka w Klinice Chirurgii Dziecięcej UMB.

Lekarze białostoccy

w okresach: międzywojennym i powojennym

Leon Pines
(1864 – 1938)

Urodził się w Różanie Grodzieńskiej. Pochodził z rodziny, która wydała na świat jednego z twórców kultury nowohebrajskiej – Michela Pinesa. Gimnazjum ukończył w Białej Podlaskiej, następnie studiował na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Moskiewskiego. Po ukończeniu tego wydziału, rozpoczął studia lekarskie w Moskwie i uzyskał w 1891 roku dyplom lekarza. Już jako student interesował się okulistyką, dlatego, po uzyskaniu dyplomu, rozpoczął pracę w moskiewskiej klinice okulistycznej. Kształcił się pod okiem znakomitego w owych czasach okulisty – prof. Makłakowa. Następnie pracował w szpitalu chorób oczu, także w Moskwie. W tym czasie napisał

szereg prac z histologii oka. Z Moskwy wyjechał i osiedlił się w rodzinnym miasteczku – Różanie Grodzieńskiej. Pracował tam jako lekarz ogólnopraktykujący. Po pięcioletniej pracy, zdecydował poświęcić się wyłącznie okulistyce. Aby doskonalić się w tej dziedzinie, wyjechał do Berlina. Tam przez dwa lata kształcił się pod kierunkiem prof. Silexego. W 1899 r. wrócił do kraju i osiedlił się na stałe w Białymstoku. Założył tu prywatną lecznicę chorób oczu przy ul. Mikołajewskiej 27 (obecnie ul. Sienkiewicza), która dysponowała dziesięcioma łózkami. W stosunkowo krótkim czasie, dzięki przeprowadzaniu skomplikowanych operacji oczu, zyskała ona rozgłos i uznanie. Do lecznicy przyjeżdżali chorzy z Rosji, Niemiec i innych krajów. Pinesa zapraszano na konferencje medyczne (nie tylko w kraju), na których wygłaszał szereg referatów, głównie z dziedziny leczenia chirurgicznego chorób oczu. Przyznano mu status członka honorowego Towarzystwa Lekarskiego w Wilnie i członka francuskiego Towarzystwa Oftalmologicznego. Od 1923 roku należał również do Izby Lekarskiej Warszawsko-Białostockiej.

Doktor Leon Pines był człowiekiem odpowiedzialnym, sumiennym, obowiązkowym i ciepłym w stosunku do chorych. Prowadził działalność filantropijną, otaczał opieką medyczną najbiedniejszych mieszkańców miasta. Pomagali mu asystenci: syn – dr Borys Pines i dr Józef Kerszman.

Lata pierwszej wojny światowej dr Pines spędzał w Moskwie. Dużo

cd. na str. 28 ⇨

⇐ *cd. ze str. 27*

pracował, miał uznanie pacjentów. W 1921 r. wrócił do Białegostoku i ponownie podjął pracę w swojej lecznicy. W 1929 r. przeniósł się do Warszawy, zaś szpital przekazał synowi – Borysowi Pinesowi, również lekarzowi okuliście. W literaturze można znaleźć krótką wzmiankę o żonie Leona – Eugenii i córce Racheli.

W Warszawie pracował aż do śmierci 18 listopada 1938 r.

Doktora Leona Pinesa powszechnie uważa się za twórcę szkoły okulistów w Białymstoku.

Borys Pines (1896 – ?)

Był synem Leona Pinesa. Urodził się 15 października 1896 roku w Odessie. Jego żoną była Maria Safraj. Studiował medycynę na Uniwersytecie Moskiewskim. Dyplom lekarza uzyskał w 1923 r. Nostryfikował go w Wilnie w roku 1930. W latach 1923 – 1925 był asystentem Moskiewskiego Szpitala Ocznego, a w latach 1925 – 1926

pracował w „Klinice Ocznej” Uniwersytetu Wileńskiego. Tu opanował wiele metod operacyjnych. Od 1926 roku pracował w „Zakładzie Oftalmicznym dr. Leona Pinesa”. Po wyjeździe ojca do Warszawy, w roku 1929 został właścicielem tego zakładu.

Podobnie jak ojciec, Borys także był okulistą. Zasiadał z doskonale przeprowadzanych operacji przeciwjagliczych. Na leczenie przyjeżdżali chorzy z Litwy, Estonii i ze Skandynawii. W okresie, gdy pracował w „Klinice Ocznej”, opublikował wiele prac, m.in.: „Kilka uwag w sprawie leczenia wrzodu pełzającego”, „Przypadek obustronnego przewlekłego zapalnego guza oczodołu (pseudotumor)”.

Razem z dr. Borysem Pinesem pracował dr Józef Kerszman, który był zięciem Leona Pinesa i znanym okulistą-chirurgiem. Obaj aktywnie uczestniczyli w pracach Polskiego Zrzeszenia Lekarzy woj. białostockiego, a na zebraniach omawiali wiele ciekawych przypadków okulistycznych.

Dr Borys Pines w marcu 1932 r. demonstrował przypadek „Ciała obce w oczodole”. Tym ciałem obcym był fragment śruby wielkości

bobu, który usunięto poprzez wykonanie odpowiedniego cięcia. Na innym posiedzeniu mówił „O gruźlicy oka w związku z gruźlicą ogólną”. Z kolei dr Józef Kerszman przedstawił prace m.in.: „O trepanacji gałki ocznej przy jaskrze”, „Demonstracja siedmiu przypadków po operacji zeza zbieżnego”, „O paru zabiegach pomocniczych ułatwiających operację Elliota”, „W sprawie operacyjnego leczenia drążących układów gałki ocznej”, „Pokaz chorych po operacjach plastycznych na gałce ocznej i powiekach”, jak również „Nowy aparat oftalmoskopiczny”.

W czasie wojny dr Borys Pines był w getcie białostockim. Nie wiemy, czy tam zginął, czy został wywieziony do Treblinki.

Można przyjąć tezę, że zarówno Leon Pines, jak i jego syn Borys Pines oraz Józef Kerszman byli prekursorami okulistyki w Białymstoku.

Mieczysław Sopek

Dr n. med., były wieloletni pracownik Zakładu Anatomii Prawidłowej UMB.

Magdalena Szkudlarek

Dr n. med., adiunkt Zakładu Anatomii Prawidłowej UMB.

SZANOWNY KOLEGO!

Zarząd Polskiego Zrzeszenia Lekarzy prosi Sz. Kolegę o przybycie na naukowe posiedzenie Zrzeszenia, które się odbędzie we wtorek dn. **15. III. 1932 r.** w Starostwie (sala sejmiku powiatowego) ul. Sienkiewicza 28 o g. 20-ej z następującym porządkiem dziennym:

Dr. Józef Kerszman

— O trepanacji gałki ocznej przy jaskrze (z pokazami chorych).

Dr. Czesław Karwowski

— Znaczenie dżagnostyczne odczynu z mastyką w płynie m. rdzeniowym.

Dr. Borys Pines

— Ciało obce w oczodole.

Sekretarz

Dr. Cz. Karwowski.

Prezes

Dr. F. Fiedorowicz.